

Chapter 15

लालनगीतम्

Page No 83:

Question 1:

गीतं सस्वरं गायत।

Answer:

दिए गए गीत को स्वर में गाइए।

Question 2:

एकपदेन उत्तरत-

(क) का विहसति?

(ख) किम् विकसति?

(ग) व्याघ्रः कुत्र गर्जति?

(घ) हरिणः किं खादति?

(ङ) मन्दं कः गच्छति?

Answer:

(क) धरणी विहसति।

(ख) कमलम् विकसति।

(ग) व्याघ्रः विपिने गर्जति।

(घ) हरिणः नवघासम् खादति।

(ङ) मन्दं उष्ट्रः गच्छति।

Question 3:

रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-

(क) सलिले नौका सेलति।

(ख) पुष्पेषु चित्रपतङ्गाः डयन्ते।

(ग) उष्ट्रः पृष्ठे भारं वहति।

(घ) धावनसमये अश्वः किमपि न खादति।

(ङ) सूर्ये उदिते धरणी विहसति।

Answer:

(क) सलिले का सेलति?

(ख) कुतः चित्रपतङ्गाः डयन्ते?

(ग) कः पृष्ठे भारं वहति?

(घ) कदा अश्वः किमपि न खादति?

(ङ) कः उदिते धरणी विहसति?

Question 4:

मञ्जूषातः समानार्थकपदानि चित्वा लिखत-

पृथिवी	देवालये	जले	वने	मृगः	भयङ्करम्
--------	---------	-----	-----	------	----------

धरणी

.....

विपिने

.....

करालम् हरिणः

सलिले मन्दिरे

Answer:

धर पृथिवी विपिने वने
णी

करा भयङ्कर हरिणः मृगः
लम् रम्

सलि जले मन्दिरे देवालये
ले

Page No 84:

Question 5:

विलोमपदानि मेलयत-

मन्दम् नूतनम्

नीचैः स्निग्धम्

कठोरः पर्याप्तम्

पुरातनम् उच्चैः

अपर्याप्तम् क्षिप्रम्

Answer:

मन्दम् क्षिप्रम्

नीचैः उच्चैः

कठोरः स्निग्धम्

पुरातनम् नूतनम्

अपर्याप्तम् पर्याप्तम्

Question 6:

उचितकथनानां समक्षम् 'आम्', अनुचितकथनानां समक्षं 'न' इति लिखत-

(क) धावनसमये अश्वः खादति।

(ख) उष्ट्रः पृष्ठे भारं न वहति।

(ग) सिंहः नीचैः क्रोशति।

(घ) पुष्पेषु चित्रपतङ्गाः डयन्ते।

(ङ) वने व्याघ्रः गर्जति।

(च) हरिणः नवघासम् न खादति।

Answer:

(क) धावनसमये अश्वः खादति।

(ख) उष्ट्रः पृष्ठे भारं न वहति।

(ग) सिंहः नीचैः क्रोशति।

(घ) पुष्पेषु चित्रपतङ्गाः डयन्ते।

(ङ) वने व्याघ्रः गर्जति।

(च) हरिणः नवघासम् न खादति।

न
न
न
आम्
आम्
न

Question 7:

अधोलिखितानि पदानि निर्देशानुसारं परिवर्तयत-

यथा- चित्रपतङ्गः

(प्रथमा-बहुवचने)

चित्रपतङ्गाः

भल्लुकः

(तृतीया-एकवचने)

.....

उष्ट्रः

(पञ्चमी-द्विवचने)

.....

हरिणः

(सप्तमी-बहुवचने)

.....

व्याघ्रः

(द्वितीया-एकवचने)

.....

घोटकराजः

(सम्बोधन-एकवचने)

.....

Answer:

- (क) भल्लुकः (तृतीया - एकवचने) - भल्लुकेन्
- (ख) उष्ट्रः (पञ्चमी - द्विवचने) - उष्ट्रभ्याम्
- (ग) हरिणः (सप्तमी - बहुवचने) - हरिणेणु
- (घ) व्याघ्रः (द्वितीया - एकवचने) - व्याघ्रम्
- (ङ) घोटकराजः (सम्बोधन - एकवचने) - हे घोटकराज

Question 8:

चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषात पदानि च प्रयुज्य वाक्यानि रचयत्-

खगाः विकसन्ति कमलानि उदेति क्रीडन्ति डयन्ते सूर्यः चित्रपतङ्गाः कूजन्ति बालाः

Answer:

(क) सूर्यः उदेति।

(ख) खगाः कूजन्ति।

(ग) बालाः क्रीडन्ति।

(घ) कमलानि विकसन्ति।

(ङ) चित्रपतङ्गाः डयन्ते।